

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ»

Актуальні проблеми ветеринарної медицини

22-23 квітня 2025 року

**Біла Церква
2025**

УДК 001.895:338.43:378-053.6:636.09(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шуст О.А., д-р. екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р. екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с.-г. наук.

Царенко Т.М., канд. вет. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Козій Н.В., канд. вет. наук.

Славінська О.В., начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Актуальні проблеми ветеринарної медицини: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 22-23 квітня 2025 р. Білоцерківський НАУ. – 282 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Життя кожної людини проходить у соціумі. Щодня ми знаходимось в оточенні людей і найбільше це стосується колективів. Це можуть бути люди що працюють разом, студенти і учні. І в кожній спільці завжди є дещо що ми не можемо побачити але воно значно впливає на наш комфорт. Думки стосовно один одного, емоційна підтримка, взаєморозуміння, готовність допомогти, стиль спілкування. Коротко, це все називається психологічним кліматом, про який я хочу написати.

Я впевнена, що кожен відчуває настрій свого колективу. Всі люди в колективі різні, різною є і їх поведінка і на жаль вона не завжди є правильною.

Психологічний клімат буває здоровим і нездоровим. У першому випадку атмосфера є приємною і людина відчуває себе спокійно серед колег. Будь яка взаємодія між ними є чимось природним і це те чого не хочеться уникати, а лише навпаки. З іншої сторони, нездоровий клімат викликає гнітюче відчуття, ніби саме повітря просто тисне на людину. Це часто відбувається з різних причин: непорозуміння між людьми, знецінення чужих зусиль і праці або ж некомпетентність керівника який дивиться на працівників як на знаряддя. Важливо пам'ятати що кожна людина в колективі є пазлом, і залежно від взаємовідносин ми робимо картину: гармонійне поєднання чи хаотична купа.

Колектив це набагато більше аніж виконання роботи для досягнення цілі. Це довіра, підтримка і повага один до одного. Атмосфера не буде приємною там де керівник нехтує досягненнями інших, і коли між працівниками розповсюджуються плітки.

Для того щоб психологічний клімат тримався на гарній ноті, кожен повинен задати собі питання: "А як я хочу щоб до мене ставились?", і лише відповіді на це питання буде достатньо щоб зрозуміти як спілкуватися з іншими. Якщо хочеш бути почутим - потрібно самому прислухатися до інших, враховувати те що їм важливо і найголовніше не накопичувати в собі образ а спілкуватися щоб спокійно вирішити те питання яке заклало сумніви на думці. З боку ж керівника, це не менш важливо, адже це той хто задає ритм потоку і встановлює настрій. Він той від кого очікується підтримка і регулювання командної роботи, враховуючи таланти, можливості і здібності кожного хто на нього опирається.

Отже, саме тому емоційний клімат є основою кожного колективу. Це не легке досягнення, тому що тут існує не лише "я" - а ціла команда, де потрібно враховувати думки і почуття інших, роблячи простір навколо приємним і комфортним для сприйняття.

УДК 636.18/24.8.12.28.8.7.

ТАРАН Н.О., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **КОЗІЙ В.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У СОБАК

Посттравматичний стресовий розлад у собак – це складне психоемоційне порушення, що потребує особливої уваги з боку ветеринарних фахівців. Його своєчасне розпізнавання можливе лише за умови поєднання поведінкової діагностики з клінічним аналізом та застосуванням валідованих інструментів.

Ключові слова: собаки, стрес, діагностика.

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) у собак – це комплексна поведінкова та фізіологічна відповідь на екстремальну або тривалу психоемоційну травму. Попри активний розвиток ветеринарної поведінкової медицини, діагностика ПТСР залишається складною через відсутність стандартизованих критеріїв та обмежену кількість валідованих діагностичних інструментів. Проблема ускладнюється тим, що прояви ПТСР у собак є поліморфними та можуть імітувати інші клінічні або поведінкові порушення.

У сучасних умовах зростання кількості собак, що пережили фізичне насильство, занедбаність, участь у військових або рятувальних операціях, постає потреба у точному розпізнаванні ПТСР. Як зазначають Mariti et al. [1], досвід важких емоційних переживань може мати довготривалий вплив на поведінку тварини, знижуючи її адаптивність і якість життя. У більшості випадків симптоми формуються поступово, що створює труднощі у диференціальній діагностиці.

Метою роботи було ознайомитися з сучасними підходами до діагностики посттравматичного стресового розладу у собак.

Матеріал і методи роботи. Було проведено пошук та аналіз наукових статей згідно теми дослідження. Для аналізу відбирали статті, які були опубліковані впродовж останніх десяти років. Для пошуку наукових статей застосовували наукометричні бази Google Scholar та PubMed (<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>).

Результати досліджень. До типових поведінкових ознак ПТСР у собак належать гіперреактивність на певні подразники (особливо звукові), уникання ситуацій, пов'язаних з травматичним досвідом, зниження соціальної активності, надмірна настороженість, агресивність або навпаки – млявість і апатія. Часто спостерігаються порушення сну, вокалізація вночі, а також соматичні симптоми: шлунково-кишкові розлади, зміни апетиту, прискорене серцебиття [2].

Основною проблемою діагностики ПТСР є відсутність у ветеринарній практиці формалізованих критеріїв, подібних до тих, що використовуються у медичній психіатрії. Діагноз, як правило, встановлюється шляхом виключення інших патологій, а також на основі клінічного аналізу анамнезу та спостережень за поведінкою тварини. Ветеринарний фахівець має враховувати характер травматичної події (якщо він відомий), тривалість та інтенсивність симптомів, їхню сталість та реакцію на зовнішні подразники [3].

У діагностиці використовують стандартизовані поведінкові тести, такі як тест на звукову сенсibiliзацію або тест на соціальну взаємодію, що дозволяють оцінити ступінь тривожності та унікальної поведінки. Опитувальники для власників, зокрема C-BARQ (Canine Behavioral Assessment and Research Questionnaire), дають змогу кількісно оцінити поведінкові зміни на основі щоденних спостережень. Додатково використовують біохімічні маркери стресу, зокрема рівень кортизолу в слині, як індикатор хронічного емоційного навантаження [4].

Діагностика ПТСР у собак вимагає інтеграції даних з різних джерел: клінічних спостережень, поведінкових аналізів, анамнестичних даних та лабораторних тестів. Ефективним виявляється міждисциплінарний підхід, що поєднує зусилля ветеринарного лікаря, зоопсихолога, власника тварини та (за потреби) нейрофізіолога. Як підкреслює K. L. Overall [5], такий підхід не лише підвищує точність діагностики, а й створює основу для ефективної, індивідуалізованої поведінкової терапії.

Висновки. Посттравматичний стресовий розлад у собак – це складне психоемоційне порушення, що потребує особливої уваги з боку ветеринарних фахівців. Його своєчасне розпізнавання можливе лише за умови поєднання поведінкової діагностики з клінічним аналізом та застосуванням валідованих інструментів. Подальші дослідження у сфері ветеринарної поведінкової медицини мають бути спрямовані на стандартизацію підходів до діагностики ПТСР та розробку дієвих терапевтичних протоколів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Mariti, C., Ricci, E., Zilocchi, M., Gazzano, A. (2019). Owners' perceptions of dogs' emotional experience: An exploratory study. *Journal of Veterinary Behavior*, 30, 52–58.
2. Klein, B., van der Staay, F. J. (2019). Problems and pitfalls in animal-based welfare assessment. *Behavioural Processes*, 157, 1–11.
3. Kertes, D. A., Gunnar, M. R., Madsen, N. J., Long, J. D. (2017). Prenatal maternal stress predicts stress reactivity at 4–6 months of age. *Developmental Psychobiology*, 59(2), 153–163.

4. Tiira, K., Lohi, H. (2015). Early life experiences and exercise associate with canine anxieties. PLOS ONE, 10(11), e0141907.
5. Overall, K. L. (2013). Manual of Clinical Behavioral Medicine for Dogs and Cats. Elsevier Health Sciences.

УДК 636.18/24.8.7.

ШУЛЯКОВА А.А., здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **КОЗІЙ В.І.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕЖА МІЖ СТРАЖДАННЯМ І ЖИТТЯМ: МОРАЛЬНИЙ ВИБІР ВЕТЕРИНАРНОГО ЛІКАРЯ В КОНТЕКСТІ ЕВТАНАЗІЇ

Евтаназія тварин це складне рішення, яке залежить від багатьох факторів, починаючи від переконань людини і закінчуючи законом.

Ключові слова: евтаназія, гуманність, добробут тварини, ветеринарна медицина.

У ветеринарній практиці є суперечливе питання, яке стосується евтаназії. Зазвичай її застосовують у випадку виключити передсмертні страждання тварини, проте деякі люди можуть вимагати цю процедуру просто тому, що не бажають займатися лікуванням тварини навіть якщо є великі шанси на одужання, особливо це стосується довготривалого лікування. Також подібну маніпуляцію проводять у господарствах, якщо народилася тварина із вадами розвитку.

Основною біоетичною проблемою, на мою думку є питання “Наскільки це гуманно і чи має право людина вирішувати, коли тварині померти?”. Я прибічник того, що краще тварину евтаназувати ніж вона буде мучитися. Якщо у тварини хвороба яка прогресує і лікування не дасть жодного результату, а лише відстрочє момент смерті тварини, то краще позбавити її страждань, звісно якщо власники не будуть проти і погодяться із думкою ветеринарного лікаря. Проте є ситуації, де тварину можна спасти але власники відмовляються від цього через ряд певних причин, то що ж робити? Наприклад, у сім'ї, яка живе у селі захворів пес, він перестав їсти, пити, постійно лежить і ще ряд інших симптомів. Вони звернулися до ветеринара, який проживає на їх вулиці та попросили зробити хоч щось. Коли лікар приїхав і оглянув тварину він сказав власникам, що потрібно їхати до клініки і вже там проводити маніпуляції. Ті відповіли, що не мають економічної змоги лікувати улюбленця. У них було два варіанта, або хай доживає свої останні дні так, або якщо це можливо, то просто “приспати”. На місці лікаря я б погодилася із другим варіантом, тому що не хотіла аби тварина помирала в муках. Звісно, якщо люди завели собі домашню тварину вони повинні нести за неї відповідальність, проте будемо чесними, якби нам не хотілося, не всі люди відносяться до чотирилапих як до членів сім'ї, і для деяких це просто тварина, тому найкращий вихід із подібних ситуації, на мою думку, це евтаназія. Можна зайнятися доброчинністю і забрати тварину, самому її пролікувати але постійно цього робити ми не можемо.

Щоб виключити етичні проблеми з евтаназією потрібно зануритися дуже глибоко. Мої пропозиції - це зміни у законі України стосовно утримання тварин, а саме:

- Реєстрація тварини, і в разі, коли тварину просто викинули можна було дізнатися хто власник і покарати за безвідповідальність.
- Обов'язкова кастрація, для зменшення популяції бродячих тварин.
- Підтвердження, що людина може фінансово забезпечити утримання та належний догляд улюбленцю.
- Обов'язкове відвідування кінолога або здача “іспитів із поведінки тварини” аби впевнитися що твариною займаються.